

Masarykova Univerzita
Filozofická fakulta

Seminář dějin umění

Václav Radimský – Pohled na Kolín, Triptych

DU0105 Písemná postupová zkouška

OBSAH

1. ÚVOD	4
2. ŽIVOT VÁCLAVA RADIMSKÉHO.....	5
2.1. Počátky tvorby.....	5
2.2. Pobyt ve Francii a vrchol tvorby	5
3. TRIPTYCH – POHLED NA KOLÍN, 1914	7
3.1. Základní charakteristika	7
3.2. Popis díla	7
4 Závěr.....	8
5 Použitá literatura	9
6 Obrazová příloha	9

ANOTACE

Postupová práce s názvem *Václav Radimský – Pohled na Kolín, Triptych* se krom obrazu samotného zabývá také osobou Václava Radimského. Stručně nastiňuje jeho životopis a na několika málo příkladech je zde ukázán průřez jeho tvorbou. Obraz je interpretován především z pohledu znalosti polabského prostředí v němž Radimský tvořil. Dále je zde triptych porovnáván se současnou podobou městského výjevu a také s dalšími pohledy na města, jež Radimský vytvořil.

1. ÚVOD

„Hříšná a přepychová města vždycky ležela na vodě. U moře nebo na veliké řece. Voda byla na zemi i ve vzduchu. Vodní kapky rozkládaly slunečné světlo v duhu barevného spektra. Barva se oku podávala čistěji než jinde, ulehčovala člověku technickou stránku malířského umění. Zase Benátky, Haarlém, Antverpy a Paříž. A zase v Čechách zlatý jeho pruh, rovina, Labe... Kolem Kolína je kraj z celé naší vlasti v pravém smyslu slova nejmalebnější. Neříkám nejkrásnější.“¹

Čím jiným uvést tuto práci, nežli úryvkem z knihy Pětkrát Kolín od Petra Dena, českého esejisty, publicisty a především bratra Václava Radimského. Petr Den, vlastním jménem Ladislav Radimský, ve své knize doplněné fotografiemi Jaromíra Funkeho velebí krásu Kolína a Polabí stejně tak, jako ji jeho bratr oslavuje na svých obrazech. Pro svou práci jsem si zvolila monumentální triptych *Pohled na Kolín* [1] především proto, že s oběma bratry sdílím lásku ke Kolínu a k dechberoucím pohledům na jeho labské meandry spojené se siluetou města, která pro mě má stejnou, ne-li větší hodnotu nežli zprofanovaná pražská panoramata.

Dalším podnětem pro můj výběr byl smutný fakt, že Radimský, jakožto nejspíš jediný český malíř, striktně se držící stylu francouzského impresionismu, který byl ve své době velmi proslavený a oblíbený, je v současnosti až neuvěřitelným způsobem opomíjený. Mně samotné se do bližšího povědomí dostal teprve na konci roku 2011, kdy jsem navštívila jeho rozsáhlou výstavu v Městské knihovně v Praze, uspořádanou Naděždou Blažíčkovou-Horovou, jejíž doprovodná kniha k výstavě pro mne byla nejdůležitějším zdrojem informací. Nedostatečné povědomí českého národa o existenci Radimského má totiž za následek i nedostatek literatury vztahující se k této výrazné osobnosti. Proto jsem si vzala za cíl udělat si o tomto kolínském rodákovi komplexní přehled a demonstrovat jeho tvorbu na jednom z jeho stěžejních obrazů.

¹ DEN, Petr. *Pětkrát Kolín*. Praha 1947. s. 46 - 47

2. ŽIVOT VÁCLAVA RADIMSKÉHO

2.1. Počátky tvorby

Václav Jan Emanuel Radimský se narodil 6. října 1867 v Kolíně v zámožné rodině právníka Václava Radimského, který byl majitelem zálabského mlýna a zároveň zastával post starosty města Kolína. Jeho matka Marie Radimská zemřela na tyfus, když byly malému Václavovi teprve tři měsíce. Jeho otec se po třech letech od úmrtí jeho manželky oženil s Annou, rozenou Formánkovou, jejíž rodina vlastnila mlýn na druhém břehu řeky Labe.

Václav začínal jevit zájem o kreslení již od středoškolského věku, a poté co v roce 1886 úspěšně absolvoval kolínské reálné gymnázium, odešel studovat do ciziny. Po pouhých dvou letech studia na soukromé škole Eduarda Peithnera von Lichtenfels ve Vídni a později na Akademii v Mnichově v ateliéru Eduarda Schleicha se na téměř třicet let usadil ve Francii. Jeho cesta za poznáním nového stylu a za odkloněním se od jeho rané tvorby započala v Paříži. Několik prvních děl, která zde vytvořil, však stále nesla veškeré prvky realisticky zpracované české malířské tradice jako například obraz *Západ slunce v barbizonském lese* (*Cesta v lese navečer, Cesta do vsi*). [2] Tuto tradici razil Antonín Chittussi, jehož přítelkyně Zdenka Braunerová seznámila Radimského s místním uměleckým prostředím a s okruhem pařížských umělců.

2.2. Pobyt ve Francii a vrchol tvorby

V roce 1891 se Radimský přesunul z Paříže do Barbizonu na okraji fontainebleauského lesa, jenž se od 40. let 19. století stal domovem pro krajináře z celé Evropy. Zde se zpřátelil s Paulem Cézannem, a především se seznámil s tvorbou Clauda Moneta a Camilla Pissarra, kteří se stali jeho doživotním vzorem. Po době strávené v místním hotelu Baudy a posléze v pronajatém domě, si zakoupil starý opuštěný mlýn La Beragamotte v Le Goulet u města Vernon. Mlýn si nechal přestavět podle svých potřeb a zřídil si zde ateliér. Za svými náměty však vyjížděl svým autem spíše do plenéru, kde znovu a znovu pilně maloval pole, cesty, lesní zákoutí a především různé potůčky či jiné jiné vodní hladiny, na nichž se snažil zachytit mihotavé odrazy stromů a slunečních paprsků.

Prvního uměleckého úspěchu se Radimský dočkal již v roce 1895, kdy obeslal pařížský Salon svou *Studií kapradí z Barbizonu (Etudes de Fougères, Barbizon)* [3] a získal zlatou medaili, díky níž se stal známým a žádaným. Během několika dalších let pilné práce se stále více přibližoval stylu jeho přítele Moneta a své obrazy plné hry světla a stínů zasílal asi od roku 1894 do Prahy a seznamoval tak s tvorbou francouzského impresionismu pražskou společnost. První jeho souborná výstava proběhla v Topičově salonu v Praze v roce 1899, kde představil 88 svých obrazů z let 1896 - 1899. Po této události sklídl Radimský obrovské množství kladných ohlasů a kritik, díky kterým se stal ještě více známým, oblíbeným a prodávaným malířem. Oslavována byla jeho vzdušnost a barevnost, K. M. Čapek chválil práci se světlem, Jaroslav Kemper zase vyzdvihoval absenci náladovosti. Karel Boromejský Mádl o něm ve svém článku pro Volné směry napsal: „*Co tam prodlením dvou posledních let namaloval, z toho učinil výběr a přijel s ním do Čech, do Prahy, aby ukázal, kde nyní stojí, jaké stanovisko si vyhledal a kterým směrem jest odhodlán dále kráčet. [...] Býval před tím malířem přitmělých nálad, a nyní se stal horovatelem pro oslňující jas slunečný. Odešel před lety z domova jako nadaný krajinář a vrátil se nyní jako přesvědčený a úplně vyspělý impresionista.*“²

V dalších letech se mu dařilo velmi dobře. Vystavoval v Berlíně, Paříži, Vídni, Lipsku, Hamburku, Kielu, Düsseldorfu a několikrát znovu v Praze. Roku 1907 poznal svoji budoucí ženu Louisu Fromontovou, jež mu o dva roky později porodila jedinou dceru, ale ta bohužel ani ne půlroční umřela na spálu. V roce 1910 začal s bratrem Ladislavem provozovat továrnu na výrobu konzerv s potravinami s názvem Bohemia, kterou o dva roky později zaregistroval i v Paříži. Během těchto let však neustával ve své práci a vytvářel a následně prodával neuvěřitelné množství obrazů. Dva obrazy si od něj zakoupil dokonce francouzský prezident Raymond Poincaré.

První světová válka ale bohužel vše změnila. Radimský byl, jakožto příslušník nepřátelské mocnosti vězněn v Rouenu a později, na základě ministerského předsedy Georgese Clemenceau a státního tajmeníka Oliviera Sainséra, byl propuštěn, ale internován v Gouletu. Radimský Francii nikdy neodpustil, že se k němu obrátila zády a v průběhu roku 1918 se s Louisou přestěhoval do Kolína na rodný statek v Pašince.

Po jeho návratu do Čech se však ke stále přítomným kladným ohlasům (například od F. X. Harlase) začaly přidávat i záporné kritiky, a to především od umělců mladší generace.³

² ČERNÁ, Jana. *Václav Radimský – opomíjený český impresionista*. Praha 2010. s. 24

³ například kritika od Josefa Čapka s názvem *Dojmy nálad*, která reagovala na výstavu v Topičově salonu v roce 1920.

Upozorňovaly mimo jiné na opakování námětů a stereotypnost jeho stylu, jenž se nikam dále nevyvíjel a zůstával zamrzlý na stejném bodě, zatímco české malířství již objevovalo nové směry. Radimský se však nenechal ani trochu odradit a dále vytvářel své oblíbené rozčeřené hladiny. Snad pouze prostředí řeky Seiny vyměnil za své rodné Polabí. To bylo jeho inspirací až do konce života. Zemřel 31. ledna roku 1946 na zápal plic v kolínské nemocnici. Až do jeho smrti byl však neuvěřitelně pilný a jeho obrazy byly velmi oblíbené a kupované.

3. TRIPTYCH – POHLED NA KOLÍN, 1914

3.1. Základní charakteristika

První zmínka o něm se objevuje již v roce 1907 v Radimského dopise bratru Ladislavovi. A dále v roce 1912, kdy se snažil s radnicí domluvit, aby jeho obraz mohl zdobit obřadní síň. Triptych dokončil roku 1914 a ještě téhož roku ho umístil do obřadní síně [4], ale jednání s radnicí přerušila válka a teprve v roce 1926 mu za jeho obraz městská rada zaplatila 65 000 korun. Všechny tři obrazy jsou malovány olejovou technikou na plátně s celkovými rozměry 300 x 860 cm, přičemž obě krajní části mají na šířku 200 cm a šířka prostředního obrazu čítá 460 cm.⁴ Triptych je značen na levém obraze vpravo dole: Radimský 1914 a na pravém vpravo dole: V. Radimský 1914. Momentálně se nachází v obřadní síni Městského úřadu v Kolíně a širší veřejnost měla možnost ho vidět na Radimského samostatné výstavě v Městské knihovně v Praze na přelomu let 2011 a 2012.

3.2. Popis díla

Triptych se skládá ze tří různě situovaných pohledů na Kolín v odlišné denní době. [5], [6], [7] Prostřední i pravá část jsou zachyceny ze zálabské strany a jejich společným motivem, jenž upoutává největší pozornost je chrám sv. Bartoloměje, který je na levém obraze zakrytý městským pivovarem.⁵ Podle zbarvení listů, si troufám tvrdit, že všechny obrazy byly tvořeny někdy v období podzimu, přičemž první část nejspíš v době poledne či brzkého odpoledne, druhá část při západu slunce a třetí zřejmě v brzkých ranních hodinách. Každá část je tedy zcela jedinečná ve svém výrazu, barvě, světelnosti, ale i způsobu nanášení barvy. Při přímém

⁴ BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda. *Václav Radimský 1868-1946*. s. 35, 249.

⁵ Radimský často zachycoval stejné pohledy v různých denních či ročních dobách, stejně tak, jako to dělal jeho přítel Monet. Pověstné jsou Monetovy *Kupky sena* nebo třeba *Katedrála v Rouenu*. U Radimského můžeme tento způsob vidět například na obraze *Cesta lesem* a na jeho variantách. Často se tak stávalo, že Radimský pracoval i na několika obrazech zároveň.

pozorování díla, které bohužel nelze nahradit sebelepší reprodukcí, si můžeme všimnout, že prostřední část byla malována nejtenčí vrstvou barvy, jež na některých místech zcela nezakrývá plátno. Na krajových obrazech však spatřujeme barvu nanesenou ve velmi tlustých vrstvách, které vytvářejí reliéf. známe například z tvorby Vincenta van Gogha. Tento reliéf, jenž nás téměř svádí k pohlazení, je nejvíce patrný na pravém obraze v levém dolním rohu.

Jedna zásadní věc však tyto tři kolínské pohledy spojuje – již neexistují. Dávno se zde již na vodě nevyskytují dřevěné bárky a lidé nechodí k řece s kýmlem vodu. Prostřední obraz je v dnešní době v podstatě nezachytitelný. Nenápadný dřevěný most byl v letech 1924 – 1927 nahrazen masivním železobetonovým, místo malebného ostrůvku zde byl postupně vystaven jez, plavební komora a vodní elektrárna a roztomilé domky se změnily v paneláky. [8] Panorama pravého obrazu je dnes naštěstí pozměněno jen novou lávkou postavenou roku 2005, jejíž moderní tvar do jisté míry vkusně rámuje městský výjev. [9]

Podobné změny nejspíš utrpěla i další města, která Radimský zpodobnil. Těchto výjevů není příliš mnoho, tedy je méně příkladů pro srovnání. Přesto se však zdá, že ke ztvárnění svého rodného Kolína přistupoval s větší oddaností a láskou, nežli k ojedinělým malbám měst Hamburku, [10] Londýna, [11] či Prahy. [12]

Můžeme jen doufat, že jeho převládající čistě přírodní motivy, které nelze s jistotou místně určit, se od té doby příliš nezměnily, a všemi smysly se ponořit do jeho snových vodních hladin odrážejících všechny barvy světa.

4 Závěr

Tato práce mně osobně stanovovala především cíl seznámit se blíže s osobností Václava Radimského, který byl mým krajanem a jehož tvorba je mi tedy velmi blízká. Bohužel ale nemohu nic změnit na faktu, že je u nás Radimský nadále opomíjeným velikánem českého malířství. Přesto však pozoruji, že se v posledních letech povědomí o něm o něco zvýšilo, což v případě kolínského regionu může být způsobeno nově vybudovanou galerií v Městském divadle, jež byla v roce 2013 slavnostně otevřena výstavou několika Radimského děl. Snad se tedy časem tomuto umělci vrátí jeho dřívější sláva. Výjevy z kolínského triptychu však vrátit nemůžeme. Z těch zbylo jen barevné nebe, zrcadlící se na hladině Labe. [13]

5 Použitá literatura

- BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda. *Václav Radimský 1868-1946*. Řevnice 2011. s. 13-249
- BANZETOVÁ, Michaela. *Václav Radimský a česká krajinomalba*. Brno 2009. s. 13-32
- ČERNÁ, Jana. *Václav Radimský – opomíjený český impresionista*. Praha 2010. s. 19-34
- DEN, Petr. *Pětkrát Kolín*. Praha 1947. s. 13-63
- KAMARÝT, Jan a Josef. *Jak v Kolíně bejvávalo*. Kolín 1996. s. 197-202

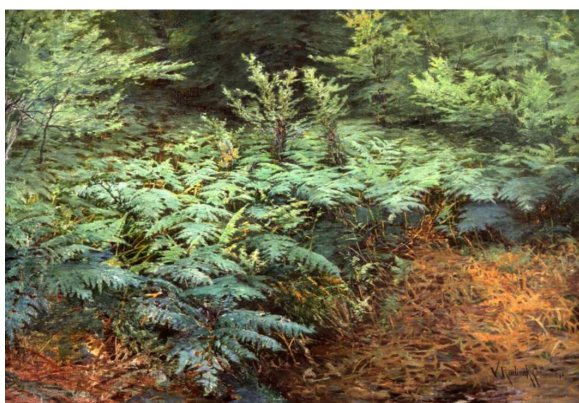
6 Obrazová příloha

1. Václav Radimský, Pohled na Kolín, triptych, 1914, olej, plátno, 300 x 200, 300 x 460, 300 x 200 cm, Městský úřad v Kolíně, vlastní zdroj

2. Václav Radimský, Západ slunce v Barbizonském lese (Cesta v lese navečer, Cesta do vsi), 1891, olej, plátno, 68 x 108 cm, soukromá sbírka, reprodukováno v: BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda. Václav Radimský 1868-1946. Řevnice 2011. s. 53

3. Václav Radimský, Studie kapradí z Barbizonu (Etudes de fougères, Barbizon), 1894, olej, plátno, 85 x 120 cm, soukromá sbírka, reprodukováno v: BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda. Václav Radimský 1868-1946. Řevnice 2011. s. 57

4. Václav Radimský při práci na výzdobě kolínské radnice, kolem 1914, reprodukováno v: BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda. Václav Radimský 1868-1946. Řevnice 2011. s. 34

5. a 6. Václav Radimský, Pohled na Kolín, levá a pravá část triptychu, 1914, olej, plátno, 300 x 200 cm, Městský úřad v Kolíně, vlastní zdroj

7. Václav Radimský, Pohled na Kolín, střední část triptychu, 1914, olej, plátno, 300 x 460 cm, Městský úřad v Kolíně, vlastní zdroj

8. Josef Čáslava, Fotografie Kolína ze zálabského břehu, převzato z: http://www.fotokolín.cz/fotogalerie/mesto-kolin/photogallerycbm_759469/20/#mesto026-jpg [2014-06-15]

9. Fotografie Kolína od severozápadu, 2006, převzato z: <http://cestyapamatky.cz/kolinsko/kolin> [2014-06-15]

10. Václav Radimský, Pohled na Hamburk, 1906-1907, olej, plátno, 61 x 76 cm, Miura hotel v Čeladné, reprodukováno v: BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděжда. Václav Radimský 1868-1946. Řevnice 2011. s. 146

11. Václav Radimský, Pohled na Londýn, před 1912, olej, plátno, 63 x 76 cm, Miura hotel v Čeladné, reprodukováno v: BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděжда. Václav Radimský 1868-1946. Řevnice 2011. s. 164

12. Václav Radimský, Praha v zimě, 1908, olej, plátno, 125 x 180 cm, Galerie hlavního města Prahy, reprodukováno v: BLAŽÍČKOVÁ-HOROVÁ, Naděžda. Václav Radimský 1868-1946. Řevnice 2011. s. 149

13. Jan Čermák, Západ slunce v Kolíně, převzato z: <http://cermak.photos/picture.php?/14667/tags/275-labe> [2014-06-15]